

Børne- og Undervisningsudvalget
Christiansborg

Afdelingen for Undervisning
og Dagtilbud

Frederiksholms Kanal 25
1220 København K
Tlf. 3392 5000
Fax 3392 5302
E-mail uvm@uvm.dk
www.uvm.dk
CVR nr. 20453044

Svar på spørgsmål 287 (Alm. del):

27-06-2016

I brev af 16. juni 2016 har udvalget efter ønske fra Annette Lind (S) stillet mig følgende spørgsmål:

Spørgsmål 287:

”Ministeren bedes give en status på arbejdet med at sikre ordblindes vilkår i forbindelse med eksamener, og ministeren bedes i den forbindelse særligt redegøre for arbejdet med at sikre det nødvendige udstyr til de ordblinde elever, om eksamensopgaverne er digitalt læsbare og om de selvrettende prøver i dansk og matematik kan læses med de relevante programmer?”

Svar:

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK) i Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling arbejder løbende for at sikre vilkårene for elever med ordblindhed i forhold til prøver og eksaminer.

Gennem de senere år har der været en stor udvikling af it-teknologi for elever med ordblindhed. Det drejer sig blandt andet om ordforslagsprogrammer, oplæsningsprogrammer og en bedre mulighed for at scanne lærebogstekster.

Folkeskolen

STUK udarbejder i samarbejde med firmaet NOTA skrivebare om OCR-behandlede pdf-filer til alle de skriftlige prøver, hvor eleverne kan benytte deres oplæsnings- og ordforslagsprogrammer. Eleverne har mulighed for at afprøve tidligere skrivebare og OCR-behandlede opgaver, så de kan teste, om deres it-baserede hjælpemidler er funktionsdygtige.

Nogle løsninger kan have problemer med den kryptering, der anvendes for at forhindre spredning af materialet før prøven. Derfor stilles også filer uden kryptering til rådighed på prøvedagen.

De digitale selvrettende prøver muliggør også, at eleverne bruger deres oplæsnings- og ordforslagsprogrammer. Der findes eksempelprøver i prøvesystemet, så skolerne har mulighed for at afprøve, om elevernes konkrete applikation fungerer i dette system.

På Materialeplatformen er det muligt for leverandører af digitale læremidler at registrere, om deres digitale læremidler tillader anvendelse af læse- og skriveteknologi.

Som en hjælp til skolens leder og faglærere har STUK desuden udarbejdet en vejledning om særlig tilrettelæggelse af folkeskolen prøver. Vejledningen behandler en lang række forhold vedrørende prøveafviklingen.

Fremadrettet vil STUK i samarbejde med firmaet NOTA gå i tættere dialog med de største udbydere af it-baserede hjælpemidler for at sikre, at hjælpemidlerne på prøvedagen fungerer mere optimalt.

For at give skolerne mulighed for hurtigt at fremsøge de it-baserede hjælpemidler, som tillader anvendelse af læse- og skriveteknologi, udarbejder STUK en liste over programmer, som filerne er testet i. Desuden vil STUK afholde webinarer, der skal hjælpe kommuner og skoler i forhold til at gennemføre prøver for elever med særlige behov.

Der er igangsat en faglig udredning af de digitale udfordringer og muligheder i relation til prøven i dansk, retskrivning, der skal afdække, om anvendelse af it-baserede hjælpemidler som fx ordforslagsprogrammer danner grundlag for en valid vurdering. Derudover skal udredningen afdække, hvilke muligheder og udfordringer anvendelsen af digitale hjælpemidler har.

STUK har også igangsat en evaluering af brug af ordforslagsprogrammer, der skal afdække, hvordan ordforslagsprogrammer påvirker elevernes præstationer, og om de retskrivningsfaglige mål vurderes opfyldt, når eleverne anvender ordforslagsprogrammer.

Resultaterne fra begge undersøgelser forventes at ligge klar i efteråret 2016 og vil danne grundlag for, hvordan prøverne fremadrettet kan udformes.

Gymnasiale uddannelser

På gymnasieområdet rekvirerer skolerne selv prøvesæt til elever med særlige behov hos firmaet NOTA. Styrelsen er ikke involveret i distributionen. STUK er i færd med at undersøge, om opgavesæt, som distribueres til eleverne gennem netprøver.dk som standard, kan gøres tilgængelige for ordblinde elevers oplæsningsprogrammer fra sommerterminen 2017.

Almen voksenuddannelse (avu) og forberedende voksenundervisning (FVU)

Ved avu tilbyder STUK OCR-behandlet prøvemateriale til alle centralt stillede, skriftlige prøver fra og med sommerterminen 2016.

OCR-behandling sikrer, at materiale kan oplæses af software. Institutionerne kan downloade materialet på dagen. På FVU leveres prøverne pt. ikke i et digitalt læsbart format til eleverne, men på papir, som ordblinde elever eller institutionen scanner for at kunne bruge oplæsningsprogrammer.

Ved avu og FVU kan der ikke anvendes ordforslagsprogrammer ved prøver eller dele af prøver, der tester retstavning. En eventuel ændring af dette afventer evalueringen af forsøget ved folkeskolens prøver med anvendelse af ordforslagsprogrammer ved prøven i retskrivning.

STUK foretager en gennemgang af prøverne på avu og FVU med henblik på at undersøge, om der – ud over de nævnte – er barrierer for elever med ordblindhed i prøvernes udformning.

Erhvervsuddannelserne og eux

Ved optagelsesprøven til erhvervsuddannelserne er alle hjælpemidler tilladt, dog ikke brug af internettet. Elever med ordblindhed kan eksempelvis medbringe deres egen computer med hjælpeprogrammer. Alternativt kan skolen stille en computer til rådighed med et læseprogram. Eksaminander med særlige behov kan eksempelvis også tildeles ekstra tid til prøven. Prøvesættene er OCR-behandlede, så det er muligt for eksaminander at anvende oplæsningsprogrammer. Prøvesættene er dannet som skrivelbare pdf-filer.

Der er fremstillet en ny video om optagelsesprøven, hvor elever med ordblindheds muligheder også nævnes: <http://uvm.dk/~UVM-DK/Content/News/Udd/Erhvervs/2016/Jun/160614-Ny-video-vejleder-om-eud-optagelsesproeve>.

Videre arbejde

Som gennemgangen viser, arbejdes der i høj grad for at sikre vilkårene for elever med ordblindhed. Men der er stadig udfordringer, som folkeskolens prøver i år også har vist.

Der opstår løbende nye – bedre og billigere – teknologier, der kan hjælpe ordblinde med de vanskeligheder, de oplever i mødet med læsning og skrivning. Der er store muligheder i nye apps og programmer, der kan gøre hverdagen nemmere for ordblinde.

Men markedet for hjælpemidler udvikler sig hurtigt, og det stiller skoler, uddannelsesinstitutioner og ministeriet over for en udfordrende opgave med at sikre, at ordblinde kan anvende de bedste hjælpemidler under deres uddannelse, herunder til prøverne.

Den teknologiske udvikling betyder, at STUK i høj grad inddrager tilgængelighed ved udarbejdelsen af prøverne. Der kan dog opstå problemer, da ikke alle programmer har fuld funktionalitet, og den stadig store og dynamiske mangfoldighed af applikationer gør det heller ikke muligt for ministeriet at teste ethvert scenarie.

Jeg har derfor blandt andet på den baggrund i marts i år igangsat et udviklingsarbejde på ordblindeområdet, der skal sikre, at ordblinde børn, unge og voksne får den tilstrækkelige hjælp til, at de får samme muligheder som andre. Som del af initiativerne vil ministeriet se på, hvordan vi kan sikre, at ordblinde elever får de samme muligheder til prøverne.

Med venlig hilsen

Ellen Trane Nørby